OSNOVNA ŠOLA ŽIRI

»PRIPRAVLJENI ALI NE, TUKAJ SEM!« NELEGALNI JAVNI (ŠOLSKI) NAPISI

Področje: slovenščina
raziskovalna naloga

Avtorici: Blažka CANKAR
Neja BRENCE

Mentorici: Petra NOVAK, prof. slovenščine in univ. dipl. bibl.
Barbara PETERNEL, PU slovenščine in univ. dipl. bibl.

Žiri, 2017

KAZALO VSEBINE

1 UVOD 1
2 TEORETIČNI DEL 2
2.1 NELEGALNI JAVNI NAPISI 2
2.2 SPOROČANJE (KOMUNIKACIJA) 2
2. 3 ZASEBNO IN JAVNO BESEDILO 3
2.3.1 NELEGALNI JAVNI NAPIS KOT NAČIN KOMUNIKACIJE 3
2.3.1.1 Kdo 4
2.3.1.2 Kaj 4
2.3.1.3 Kdaj 5
2.3.1.4 Zakaj 5
2.3.1.5 Kje 5
2.3.1.6 Kako 6
2.4 SANKCIONIRANJE NELEGALNIH (ŠOLSKIH) NAPISOV 7
3. RAZISKOVALNI DEL 8
3.1 Metodologija 8
3.1.1 Opis vzorca raziskave 8
3.1.2 Opis merskega instrumenta 8
3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov 8
3.1.4 Obdelava podatkov 9
3. 2 ANALIZA ANKETE 9
3.3 ANALIZA FOTOGRAFIJ 19
3.4 ANALIZA INTERVJUJEV 32
4.RAZPRAVA 34
5.SKLEP 36
6.VIRI IN LITERATURA 37
7. PRILOGE 38
Priloga 1: ANKETA 38

KAZALO SLIK

Slika 1: Model sporočanja 2
Slika 2: Napis na garderobni omarici 10
Slika 3: Zveza simbolnega in tekstovnega sporočila 19
Slika 4: Preprosti tag 19
Slika 5: Žaljivo sporočilo več avtorjev 20
Slika 6: Sporočilo več avtorjev 20
Slika 7: Izraz močne samopodobe 21
Slika 8: Časovni tag 21
Slika 9: Vulgarno slikovno izražanje 22
Slika 10: Izražanje skupinske pripadnosti 22
Slika 11: Slikovno, tekstovno in simbolno sporočilo 23
Slika 12: Običajni podpis/tag 23
Slika 13: Krajevna/športna pripadnost 24
Slika 14: Pripadnost športni skupini 24
Slika 15: Ljubezensko vprašanje 25
Slika 16: Podpora glasbeni skupini 1 25
Slika 17: Podpora glasbeni skupni 2 26
Slika 18: Sporočilna pestrost 27
Slika 19: Sporočilo na tleh 28
Slika 20: Predmetu »dodana vrednost« 29
Slika 21: Slikovno sporočilo, SŠ 29
Slika 22: Stripovsko sporočilo 30
Slika 23: Ograja pred šolo 31
Slika 24: Pred šolo 31

KAZALO TABEL

Tabela 1: Aktivnost pisanja po šolskih površinah 9
Tabela 2: Aktivnost pisanja po drugih javnih površinah 10
Tabela 3: Tema napisov 17

KAZALO GRAFOV

Graf 1 : Obstojnost napisa 11
Graf 2: Izvor napisa 12
Graf 3: Avtorstvo 13
Graf 4: Naslovnik 13
Graf 5: Zahteva po kazni/odškodnini? 14
Graf 6: Zgodovina nelegalnih javnih napisov 15
Graf 7: Prizadetost zaradi tovrstnih napisov 15
Graf 8: Starost sporočevalcev 16
Graf 9: Sredstva za nastanek napisa 17
Graf 10: Tema napisov 18

Povzetek

Naloga z naslovom Nelegalni javni (šolski) napisi prinaša vpogled v sporočilno vrednost napisov (besednih in slikovnih), ki jih je mogoče zaslediti v šolskih prostorih – na klopeh, garderobnih omaricah, straniščih ter stenah, predvsem znotraj šole kot tudi po klopeh in drugih javnih objektih. Skupno vsem je, da so nedovoljeni, celo prepovedani, da povečini ne poznamo avtorja, o naslovnikih lahko predvidevamo. Vsebin je toliko, kot je avtorjev, prav takšen je njihov izgled. Pravzaprav bi rekli, da gre za grafite, a jih od slednjih loči to, da se analizirana sporočila povečini nahajajo znotraj prostorov, kar kljub vsemu pomeni, da je avtorja lažje identificirati. Če se identifikacije sploh lotimo, je odvisno od vsebine, ki jo tovrstni napisi/risbe prinašajo. Včasih ne gre samo za izraz enega avtorja, temveč se med dvema vzpostavi dialog. Poleg vsebinske analize (kaj) naloga odgovarja na vprašanje, kdo, kdaj, kje, zakaj, kako ustvari nelegalno javno sporočilo na nepremičnem mediju.

Ključne besede: sporočanje, javno besedilo, grafit, mladostniki

Zahvala

Zahvaljujeva se mentoricama, Petri Novak in Barbari Peternel, ki sta nama pri raziskovalni nalogi pomagali in naju usmerjali.

Zahvaliti se želiva tudi vsem anketirancem, ki so si vzeli čas ter izpolnili anketo, s katero sva si zelo pomagali pri izdelovanju raziskovalne naloge, prav tako vsem intervjuvancem in tistim, ki so sodelovali preko e-pošte, saj sva z njihovo pomočjo prišli na svojevrsten način do vpogleda v več slovenskih šol.

1 UVOD

V središču pozornosti najine raziskave sta beseda (tudi kot simbol oz. slika) in kontekst. Gre za enostavni oz. preprosti medij z enostavnimi in preprostimi znaki; najbolj od vsega so zapletene okoliščine sporočanja. Nelegalni napisi, ki so predmet te raziskovalne naloge, so hkrati informacija in komunikacija, hočemo ali ne, videna širšemu krogu naslovnikov. In tako kot niso točno določeni naslovniki, tudi sporočevalci pogosto niso razkriti. Torej – kar se tiče avtorstva – sodijo v ljudsko izročilo, natančneje sodobno/urbano slovstveno folkloro. Vendar pa po najinem mnenju tovrstni zapisi povečini niso obravnavani kot izraz avtorjeve ustvarjalnosti in posebnega načina za prenos avtorjevega sporočila svetu, temveč kot nepotrebno kršenje zakona. Namen najine raziskovalne naloge je ugotoviti, v kolikšni meri, s katerimi sredstvi, namenom in kje najbolj se nedovoljeni napisi v javnosti (predvsem šoli) sploh pojavijo oz. odgovoriti na temeljna vprašanja sporočanja oz. kaj o tem menijo najini vrstniki. To so torej tudi glavna raziskovalna vprašanja, in sicer: kdo, kje (lokacija in objekt), kdaj, zakaj, kako ustvari tak napis. Pri tem sva postavili štiri glavne hipoteze:

1. Sporočevalci so večinoma mladostniki med 11. in 20. letom.
2. Sporočila so največkrat enostavna.
3. V zasebnih šolah se tovrstna sporočila ne pojavljajo.
4. Več je slikovnih kot besednih sporočil.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 NELEGALNI JAVNI NAPISI

Napise, ki so predmet raziskave, uvrščava v skupino grafitov, saj sva v več medijih zasledili sledeče razlage: da je grafit (ornamentalen) napis, geslo, risba /…/, spraskana, načečkana ali narisana, navadno na hitro in surovo, na zid ali drugo javno površino (Naglič, 1997) in da pa te javne površine sicer niso namenjene niti pisanju niti risanju (Stanonik, 2004). Prav tako naj bi grafit glede na lokacijo vplival na širše komuniciranje in je ustvarjen na neformalen in neinstitucionaliziran način (Lalić, 1991). Iz te najine predstave izhaja tudi vse delo, ki sva ga opravili (od sestavljanja anket do dela na terenu in opisa fotografij).

2.2 SPOROČANJE (KOMUNIKACIJA)

Jezik je temeljno sredstvo sporazumevanja. Sredstvo, s katerim lahko tvorimo in sprejemamo besedila.
Sporočanje si lahko predstavljamo v obliki modela, ki sestoji iz tvorca in naslovnika besedila, ter iz besedila samega. Vsako sporočanje se poleg tega dogaja v določenih prostorskih, časovnih itd. okoliščinah: te bolj ali manj vplivajo tako na nastanek besedila kakor na njegov sprejem pri naslovniku. (Toporišič, 1994, str. 173).

Model sporočanja:

Slika 1: **Model sporočanja**

Sporazumevanje
Sporazumevanje (komunikacija) je izmenjavanje besedil med ljudmi. Zajema najmanj dve osebi: tistega, ki govori ali piše, in onega, ki posluša ali bere. Torej je ena od oblik človekove družbene dejavnosti, in sicer najpogostejša in verjetno tudi najpomembnejša. Sporazumevanje obsega sporočanje in sprejemanje besedil. Oseba A kaj sporoča osebi B, ta pa njeno besedilo sprejme in ga, če obvlada isti jezik, razume. Oseba A je torej sporočevalec, oseba B pa prejemnik. Sporočevalec je lahko govorec ali pisec, prejemnik pa poslušalec ali

bralec (Bešter, 2000). Lahko gre tudi za več oseb pod oznako A (npr. pevski zbor …) in hkrati več oseb pod osebo B (publika).
Sporočanje si lahko predstavljamo v obliki modela, ki sestoji iz tvorca in naslovnika besedila, ter iz besedila samega. Vsako sporočanje se poleg tega dogaja v določenih prostorskih, časovnih itd. okoliščinah: te bolj ali manj vplivajo tako na nastanek besedila kakor na njegov sprejem pri naslovniku (Toporišič, 1994, str. 173).
Vsako razumno sporočilo nastane pač zato, ker je njegov tvorec (govoreči, pišoč) hotel komu kaj povedati, mu sporočiti tako ali drugačno resnico, z njo vplivati na naslovnikovo zavest, ravnanje, voljo in podobno. Sporočanje je delovanje, s katerim komu posredujemo svoje znanje, želje, doživljanje, hotenje … Sporočanje je dejavnost tvorjenja, prenašanja in sprejemanja sporočil. To lahko opravimo z različnimi sredstvi sporočanja, npr. s kretnjami, z izrazom obraza, z jokom, s pogledom (ali z besedo). Govorimo torej o nebesednem sporočanju (to je s pogledom, z jokom, s kretnjami) in besednem sporočanju (to je z izgovorjeno ali napisano besedo). Rezultat sporočanja je besedilo. Pri tem dejanju mora upoštevati okoliščine, saj se da isto sporočilo razumeti različno. (Pavlin 1997, str. 11).
Najina raziskava je posebna s tega vidika, ker nelegalna javna sporočila/napisi ne zadostijo klasičnemu načelu sporočanja oz. ne vemo, ali (kako) bo sporočilo uspešno sprejeto. V tem smislu je podobna umetniškemu ustvarjanju, saj. npr. avtorji ne tvorijo besedil z namenom, da bi pridobili odgovor, četudi se, kar sva ugotovili pri raziskovanju, včasih zgodi.
Prav tako napisi, ki sva jih zajeli v raziskavo, niso ustvarjeni na klasičnem mediju, tj. papirju ali v sedanjem času kot e-dokumenti.

2.3 ZASEBNO IN JAVNO BESEDILO

Sporočila, ki jih bova analizirali, vsa sodijo med javna besedila. Ta se od zasebnih ločijo po tem, da so namenjena prejemniku, ki je splošen, torej množica ljudi ali javnost. Taka besedila so objavljena v sredstvih javnega obveščanja (časopisih, revijah, po radiu, spletnih straneh …) ali na javnih mestih (v učilnicah, uradih, na ulici …) in sem sodijo tudi v našo raziskavo zajeta sporočila. (Gomboc, letnica, str. 143).
Kar pa bi v našem primeru ločilo od običajnih javnih besedil, ki so običajno tiskana, razmnožena, da so napisana lastnoročno (kar največkrat velja za zasebna besedila).

2.3.1 NELEGALNI JAVNI NAPIS KOT NAČIN KOMUNIKACIJE

'Človek je naravni komunikator. Včasih se nam nenadoma porodi misel ali pa nekaj doživimo in to želimo izraziti, če ne neki drugi osebi, pa tistemu, kar je trenutno pri roki, pa naj bo papir, zid, kamen, drevo ali vrata (Horvat, 1998). Tudi nelegalni javni napisi postajajo množično občilo širše javnosti. Kaj pa je najbolj pomemben del javne umetnosti, v katero sodijo tudi tovrstni napisi? Da navzoče na mestu, kjer je bil nekoč avtor napisa, za kratek trenutek ustavi, jih opozori na neko stvar, ki je bolj pomembna od vsakdanjih stvari.
Napisi na javnih površinah v smislu grafitov so se kot alternativna (vzporedna) oblika komunikacije začeli pojavljati v začetku 20. stoletja v Angliji, s sporočili o romantičnem razumevanju viteštva ter križarskih vojnah. V obdobju moderne nekateri grafitarji pišejo grafite, predvsem ilegalno, ker hočejo s tem mimoidočim nekaj neposredno sporočiti. Eden od

razlogov odločitve grafitarja za izbiro take oblike komunikacije je gotovo oblika diskriminacije, ki jo ulica 'nudi' t. i. 'outsiderjem'.
Tudi napise na šolskih, cerkvenih in gostilniških klopeh, na toaletah v javnih prostorih ipd. definitivno lahko štejemo za medij, ker se na omenjenih površinah pojavljajo 'dvogovori' med učenci, ki ob različnih urah sedijo za istimi klopmi. Vsako sporočilo, ki se pojavi v mediju, naj bi odgovorilo na nekaj vprašanj. In sicer, kdo je sporočevalec, kaj, kdaj, kje, zakaj/čemu sporoča. Če predpostavljamo, da so tovrstni napisi sporočila, naj bi si vsak, ki naleti na nek napis, sliko lahko odgovoril na nekaj teh vprašanj. Na ta vprašanja sva s pomočjo literature, ankete in fotografij teh napisov odgovarjali tudi midve.

2.3.1.1 Kdo

Kdo je avtor? Že pred odgovorom na to vprašanje sva predpostavljali, da pišejo predvsem mladi, da vzburijo pozornost drugih ljudi in želijo z napisom bodisi sporočiti tudi svoje težave ali le pritegniti pozornost ostalih. Avtorji napisov delajo to, česar si večina ne upa – puščajo sledove in znake, »krasijo« prostor, na katerem so prisotni, opozarjajo nase in na pot, po kateri hodijo, izkazujejo spoštovanje boljšim kolegom, prezirajo sebe in vzpodbujajo nadarjene. Zanje je značilna dvojnost v smislu njihovega resničnega življenja in življenja skozi izmišljene osebe. (Zrinski, 2004).
Glede na prej omenjeni model komunikacije gre v primeru sporočevalca A največkrat za posameznika, sprejemnik B pa je množica – kot pri ostalih javnih besedilih.

2.3.1.2 Kaj

Vsebina sporočila. Tovrstni napisi s svojo tematiko sporočajo neko vsebino, s katero skušajo izpostaviti problem družbe, posameznika ali avtorja samega. Če se strinjamo, da so tovrstni napisi ustvarjeni na isti sistem kot grafiti (nelegalno, javna površina), jih v bistvu lahko klasificiramo podobno kot grafite. Poznamo jih veliko vrst, in ti se razlikujejo po tematiki in vključenih osebah vanjo. Vrste vsebinskih (Lalić, 1991):
a) grafiti, povezani s pogledom na življenje
b) glasbeni grafiti
c) povezani s šolo
d) povezani z alkoholom, opojnimi sredstvi
e) vezani na družbo in prijateljstvo
f) vezani na ljubezen in spolnost
g) povezani z nasiljem
h) humoristični
i) avtomobilistični, motociklistični
j) nacionalni, narodni
k) politično-ideološki
l) religijski, verski
m) športni, navijaški
n) ozemeljski-teritorialni

2.3.1.3 Kdaj

Kdaj tovrstni napisi nastajajo? V nasprotju z grafiti, ki na ulicah nastajajo praviloma ponoči, se tovrstni napisi znotraj stavb lahko pojavijo le v času njihove odprtosti. Vendar sva gotovi, da v času, ko avtorji niso pod budnim očesom nadrejenih. Razlog poznava s prve roke: gre za uničevanje lastnine, saj stavbe in predmeti niso z namenom, da bi bili prenosnik. To pomeni, da v šolah v času pouka in v cerkvi v času maš. Življenjska doba napisov je običajno zaradi družbene kontrole zelo kratka ali pa predvsem ogrožena. Na šoli npr. veva, da se čistilke močno trudijo odstraniti napise.

2.3.1.4 Zakaj

Zakaj, čemu pišejo? Vzrokov za izdelovanje tovrstnih sporočil je najbrž približno toliko, kot je tistih, ki jih pišejo. Verjameva, da gre za težnjo po izlivu svojih notranjih občutenj. Tako so lahko vzroki zelo različni. V ta namen sva to vprašanje vključili tudi v anketni vprašalnik. Kot neformalna oblika komuniciranja posameznikov in skupin v širšem družbenem okolju je postal tudi način definiranja lastne identitete mladih danes. Namen je torej med drugim izstopanje. Lahko pa gre za popestritev in približek domačnosti tega prostora.

2.3.1.5 Kje

- **Lokacija**

Že naslov najine raziskovalne naloge natančno lokalizira tovrstne napise – na javnih površinah. V 2. členu Zakona o varstvu javnega reda in miru, in na katerega se sklicujejo tudi pri izreku prekrškov, je javni kraj vsak prostor, ki je brezpogojno ali pod določenimi pogoji dostopen vsakomur (Zakon o javnem redu in miru, 2006). Tovrstni napisi sodijo v množico napisov, ki jih najdemo pod mostovi, na zidovih, cestno-prometnih znakih, na zapuščenih hišah, tunelih, stebrih, javnih prevoznih sredstvih, **straniščih, v osnovnih šolah ali pa na oglasnih panojih**. V vseh večjih mestih imajo urejene celo posebne prostore, ki so namenjeni izključno pisanju ali risanju. Za skromnejšo grafitno sceno v podeželskem okolju (torej tudi v Žireh) kot enega glavnih vzrokov zagotovo iščemo v mestni arhitekturi. Pri nas, v nasprotju z glavnim mestom, nimamo železniških postaj niti avtobusne postaje z zidovjem, in ravno takšni predeli mest so za razvoj grafitne scene na zidovih ulic zelo pomembni. In ker se na vasi vse ve, obstaja tudi večja verjetnost, da grafitarja, ki bi ustvarjal na javnem zidu, dobijo. Imamo pa šolo, cerkev (v katero morda procentualno zahaja več otrok in mladostnikov kot v glavnem mestu) in dovolj lokalov, v katerih lahko napišeš toliko kot v glavnem mestu.

- **Objekt**

Obstaja veliko javnih prostorov in objektov, npr.:
• predmeti, objekti v javnih prostorih,
• WC-ji,
• šolske klopi, stoli,
• cerkvene klopi …

2.3.1.6 Kako

- Sredstva za nastanek

Današnjo obliko in pomen besede grafit smo dobili šele v 60. letih 20. stoletja, njihov izvor pa sega daleč v preteklost. V času kamene dobe so začeli risati grafite z vrezovanjem v kamen, od tod tudi samo ime grafita, torej bi pravzaprav veliko napisov v šoli in cerkvi šteli kot pravi grafit. Ker v šolskih prostorih tako zaradi (velikosti) objekta, kamor se napiše, ne pridejo v poštev barve in spreji, so za pisanje po manjših površinah (klopi, stoli v šoli …) poleg vrezovanja, praskanja povsem primerni (kemični) svinčniki, flomastri, v zadnjem času tudi korekturni svinčniki, v nadaljevanju edigs, ker ga učenci po tem lažje prepoznajo,. Za praskanje določenega napisa, na primer na šolski klopi, pa potrebuješ le oster predmet, lahko povsem vsakdanji, npr. ključ, konica šestila, škarje ...

- Delitev po obliki

Tekstovna

Tovrstni, ilegalni napisi v tekstovni obliki so največkrat napisani na hitro, na opaznih lokacijah. Največkrat so celo načečkani.

Posebna oblika tekstovnih grafitov so tagi. Tagi so bolj na prefinjen način pisana imena ali vzdevki. Ti so navadno oblikovani na različne stilistične načine, odvisno od ustvarjalca, vendar pa kljub določeni kvaliteti še vedno ne vsebujejo zelo velike mere artističnega dela - lahko jih ustvari vsakdo z idejo in malo prakse. Njihov namen ni prikazovati »umetnosti«, temveč indicirati ustvarjalčevo prisotnost. Tag je enobarven podpis; enostavnih potez, napisan največkrat z alkoholnim flomastrom, zasledimo pa ga na vseh mogočih, za grafitarje privlačnih površinah – od sten mestnih zgradb, električnih omaric, prometnih znakov, poštnih nabiralnikov, avtobusnih postajališč, na klopeh, v in na sredstvih javnega prevoza, drogovih, tablah, ograjah, žlebovih, telefonskih govorilnicah, pod podhodi, na stopniščih in še kje ... (Jordan, 2007).

Simbolna

Simbolna oblika je univerzalna. To pomeni, da te vrste napisi vsebujejo splošno znane simbole (srce, križ, kljukasti križ, srp in kladivo …) ; po najinem mnenju bi sem lahko uvrstili tudi določene t. i. vulgarne simbole, npr. znak sredinca, moške spolne organe ipd.

Slikovna

Od tekstovnih in simbolnih grafitov se slikovni razlikujejo predvsem po vizualni podobi. V današnjih časih se ustvarjalci pri risanju poslužujejo predvsem likov iz risank in stripov, oglasov, televizije in ostalih medijev ... Za to skupno podobo je značilno, da je ta lik kombiniran z določenimi napisi. Velikokrat se pojavlja tudi kombinacija dveh ali več elementov (tekst, slika, simbol), saj univerzalnost simbolov ali slik pove toliko kot več besed skupaj.

2.4 SANKCIONIRANJE NELEGALNIH (ŠOLSKIH) NAPISOV

Ker se zavedava, da se s pisanjem po predmetih v javni lasti povzroča materialna škoda, sva poiskali, kako je tovrstno kršenje opredeljeno na naši šoli. Pravice in dolžnosti učencev, učiteljev in staršev, povezane z varnostjo, zdravjem, spoštovanjem, strpnostjo, nemotenim izvajanjem pouka in drugih dejavnosti šole, so tudi temeljne pravice in dolžnosti zapisane v Pravilih šolskega reda. V hišnem redu naše šole, ki se nanaša na garderobne omarice, je zapisano:
Notranjost in zunanjost garderobnih omaric mora biti urejena. Garderobne omarice ne smejo biti popisane, polepljene, pobarvane, namerno odrgnjene ali kako drugače poškodovane.
Na garderobnih omaricah ne sme biti osebnih oznak, kot so nalepke z imeni, zapis imena ipd. Vsako poškodbo ali okvaro na svoji garderobni omarici mora učenec takoj sporočiti razredniku. Za vsako namerno storjeno škodo odgovarja povzročitelj škode. O storjeni škodi šola obvesti starše povzročitelja škode. Razredniki nekajkrat v šolskem letu opravijo ogled notranjosti garderobnih omaric ob prisotnosti učencev, uporabnikov omaric. V skladu z ugotovitvami izvedejo ustrezne ukrepe.

V Vzgojnem načrtu šole je pod točko 6. 6. Odnos do lastnine šole
Pravica - Učenec ima pravico do varnega in spodbudnega okolja
Pravilo – dolžnost in odgovornost – Učenec varuje in odgovorno ravna s premoženjem šole ter le-tega namerno ne poškoduje.
Kršitve so lahno naslednje:

- loputanje z vrati,
- namerno uničevanje šolskega inventarja; pisanje in rezljanje po klopeh in stolih, lepljenje žvečilnih pod klopi, stole, vrata,
- odmetavanje smeti pod klopi in po tleh, v rože in po hodniku,
- odstranjevanje nalepk z inventarnimi številkami na opremi,
- učenci obuti v čevlje ali drugo neprimerno obutev, hoja po šoli v čevljih ob popoldanskih dejavnostih,
- obešanje po vratih garderob, grobo ravnanje z garderobnimi omaricami …

Vzgojni ukrepi v primeru kršitve

1. korak

Se opraviči; opozorilo in učenec pisno pojasni svoje početje. Če je škoda materialna, takojšnja povrnitev škode (po položnici). Obvestilo staršem.

2. korak

Ob ponovni namerni povzročitvi materialne škode obvestilo staršem in dvakratno plačilo (za šolski sklad).

3. korak

Povračilo škode.
Družbeno koristno delo: pomoč hišniku, snažilki, tedenska zadolžitev za čiščenje prostora (npr. jedilnice) s točno določenimi nalogami.

4. korak

Povračilo škode. Družbeno koristno delo.
Razgovor učitelja z učencem, starši, svetovalno službo in ravnateljem.
Predlogi ukrepov učencev:

- če je mogoče, nastalo škodo popravi povzročitelj sam,
- pisanje spisa na temo dogodka, ki ga predstavi celemu razredu.

(Vir: Vzgojni načrt Osnovne šole Žiri, 2009)

3. RAZISKOVALNI DEL

3.1 Metodologija

Ker sva se odločili, da so predmet najine raziskave napisi na šolskih (in cerkvenih) klopeh, sva o tem povprašale uporabnike šolskih klopi, tj. učence naše šole. Kakšna je realna situacija na šoli, sva ugotavljali sami, s terenskim delom, nekaj prošenj za to oz. za druge šole pa sva posredovali drugam.
Ker naloga pokriva področje diskurza, sva izvedli intervju z dr. Davidom Pucem, sicer profesorjem na Škofijski klasični gimnaziji Šentvid, ki se je v svojem podiplomskem študijem ukvarjal z diskurzom – celovito množico izjav; neka taka množica so tudi vsebine, ki jih raziskujeva midve.
O socialnem vidiku sporočanja sva povprašali dr. Mitjo Velikonja s Fakultete za družbene vede, ki se ukvarja z grafiti.
O sankcioniranju tovrstnih napisov pa sva povprašali nekaj ravnateljev slovenskih šol in župnikov župnij.
Ker vedno poslušamo, kako uspešna je finska šola in ker sva imeli možnost, sva za stanje na Finskem poprosili učenki tamkajšnjih šol.

3.1.1 Opis vzorca raziskave

Anketo sva opravili med tistimi, ki imajo na naši šoli največ izkušenj za šolskimi klopmi, tj. med učenci 9. razreda. Nanjo je odgovarjalo 41 devetošolcev, od tega 20 (52 %) fantov in 21 (52 %) deklet.
Ko že rečeno, sva intervjuvali dva profesorja, in sicer enega na Škofijski klasični gimnaziji Ljubljana in enega na Fakulteti za družbene vede.
O konkretni situaciji na šolah in župnijskih cerkvah sva poslali tudi po 10 e-sporočil, povzemava odgovore, ki sva jih dobili.

3.1.2 Opis merskega instrumenta

Anketa je bila sestavljena iz 18 vprašanj večinoma zaprtega tipa (Priloga). Vendar pa sva vsako vprašanje razdelali na več podvprašanj. V anketo sva namreč skušali zajeti čim več vidikov pisanja po šolskih klopeh oz. pisati o vzgibih za nastanek teh nelegalnih napisov. Tako sva skušali odgovoriti na vprašanja – kdaj, zakaj, kdo, s čim …; skratka na temeljne prvine sporočanja.

3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov

Anketo smo izvedli v času pouka, pri redni uri slovenščine.
Določena vprašanja sva posredovali kar preko elektronske pošte, intervjuja preko spleta, oboje v mesecu februarju, kontaktne podatke sva pridobili preko mentoric oz. kar na predstavitvenih spletnih straneh.

3.1.4 Obdelava podatkov

Podatke, pridobljene v anketi, smo prešteli in statistično obdelali s pomočjo računalniškega programa Excel. V tem istem programu smo kasneje izdelali tudi grafe oz. kjer se nam je zdela bolj primerna tabelarna predstavitev, sva izdelali tabelo, nato pa sva opravili še besedno analizo podatkov.

3.2 ANALIZA ANKETE

Odgovore vprašanj oz. intervjuja sva interpretirali bodisi med samo raziskavo bodisi navajava ločeno.

Prvo vprašanje se je navezovalo nasploh na aktivnost pisanja nelegalnih napisov, in sicer sva v enem sklopu preverjali aktivnost samih anketirancev (spodaj v tabeli *TI*) in na zaznavanje obstajanja napisov, se pravi so jih napisali ostali oz. jih nekdo je ustvaril (v tabeli *DRUGI*).

Tabela 1*: Aktivnost pisanja po šolskih površinah*

	TI DA (v %)	TI NE (v %)	DRUGI DA (v %)	DRUGI NE (v %)
šolska klop	59	41	95,1	4,9
miza v jedilnici	0	100	26,8	73,2
šolski stol	24,4	75,6	92,7	7,3
garderobna omarica	14,6	85,4	90,2	9,8
garderoba šport	7,3	92,7	70,7	29,3
WC	2,4	97,6	39	61
šolske stene	14,6	85,4	82,9	17,1
telovadnica	9,8	90,2	43,9	56,1
tribune	14,6	85,4	53,7	46,3
varstvo vozačev	31,7	68,3	85,4	41,5

Ko smo učence povprašali, ali so že kdaj sami pisali po šolskih površinah, jih je kar nekaj odgovorilo pritrdilno. Največ jih po klopeh v učilnici (59 %) ter v prostoru varstva vozačev 31,7 %). Meniva, da je za pisanje krivo dolgočasenje ali pa bi le želeli pustiti svoj odtis, saj so omenjene učilnice tiste, v katerih imajo veliko prostega časa in so tam tudi največ časa. Četudi učenci sami niso pisali po kateri koli zgoraj navedeni površini, pa dejstvo, da so napis videli prav na vseh ponujenih površinah/objektih, govori v prid živosti nelegalnih napisov. In to kljub temu, da vemo, kako se šolske čistilke trudijo napise odstraniti. Zanimiv in poveden se nama zdi odstotek napisov v prostoru varstva vozačev, saj jih je kar 1/3 odgovorila, da so tam že kaj napisali, kar lahko skoraj pomeni vsi anketirani, ki se sploh v tistih prostorih nahajajo. Vzrok za to najdeva v neformalni šolski situaciji, saj je to čas, v katerem so učenci sicer lahko kaznovani glede na pravila šolskega reda, učiteljica, ki je tam dežurna, jih pa ne uči, torej ne bi vplivalo na njihovo oceno. Sicer pa so – glede na odgovore – najbolj popisani šolski stoli – morda zato, ker zapis na stolu lažje skriješ pred učiteljem kot na šolski mizi oz. te kasneje opazi. Manj stroga

situacija je tudi v garderobi za šport (70,7 %), na tribunah (53,7 %) in na garderobnih omaricah (90,2 %), kar kaže velik delež pritrdilnih odgovorov. Za slednje tudi sami veva, da so lahko napisi velika zanimivost, sploh če se pojavi kakšen provokativen, kot je bil npr. lansko leto (Slika 1).

Očitno najmanj zanimiv medij so mize v šolski jedilnici. Razlogov zato je več, npr. ker so novejše, ker učenci tam nimajo pripomočkov za pisanje (torbe puščajo ob strani), ker so osredotočeni na prehranjevanje oz. ni nikogar od učiteljev, ob katerem bi se dolgočasili, torej zaradi dolgčasa.

Slika 2*: Napis na garderobni omarici*

Tabela 2*: Aktivnost pisanja po drugih javnih površinah*

	TI DA (v %)	TI NE (v %)	DRUGI DA (v %)	DRUGI NE (v %)
cerkvena klop	2,4	97,6	78	22
veroučna učilnica	14,6	85,4	58,5	41,5
gostilniška klop/miza	9,8	90,2	41,5	58,5
elektro omarica	4,9	95,1	41,5	58,5
prometni znaki	9,8	90,2	65,9	34,1
pod mostom	12,2	87,7	70,7	29,3
pročelje (fasada)	4,9	95,1	46,3	53,7
čakalnica ZD	2,4	97,6	26,8	73,2
gasilski dom	9,8	90,2	39	61

smetnjak	4,9	95,1	63,4	36,6
ograja	9,8	90,2	48,8	51,2

Opazili sva manjšo spremembo pri javnih površinah, kjer je bilo kar malo tistih, ki so zase napisali, da so že pisali po javni površini. Meniva, da je to čisto razumljivo, saj v šoli preživijo več časa, zato so javne površine manj popisane. Glede javnih površin so opazili največ napisov na cerkvenih klopeh (78 %), v veroučni učilnici (58,8 %), sledijo prometni znaki (65,9 %), pod mostom (70,7%), na smetnjakih (63,4 %) in ograjah (48,8 %). Dejstvo, da so veliko napisov opazili na cerkvenih klopeh, je najbrž v tem, da so že precej stare in jih ne obnavljajo tako pogosto kot šolske, pa tudi v tem, da gre tam za spraskano z nekim ostrim predmetom, kar je tudi težje odstraniti kot napis s pisalom. Najmanjši odstotek opaženih napisov je na pročeljih (fasadah) hiš, stavb. Razlog za to je najbrž zavedanje kaznivosti poškodovanja lastnine in je verjetno precej večja možnost, da bi napis predali naprej policiji, če se pojavi na objektu, ki je last nekoga kot pa npr. na občinskem smetnjaku.

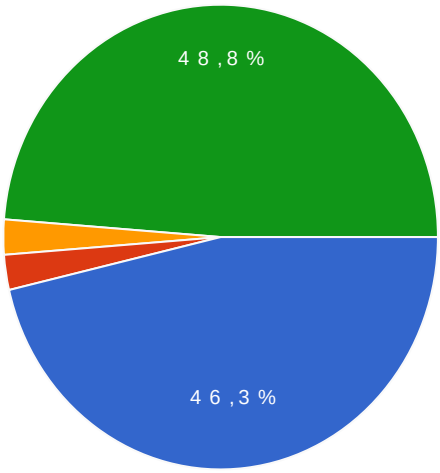

Graf 1 : Obstojnost napisa

a) sem napis očistil sam od sebe 46.3 %
b) sem napis odstranil po navodilu drugi 2.4 %
c) so ga odstranili drugi po službeni ali moralni dolžnosti 2.4 %
d) je še vedno tam 48.8 %

Večina tistih, ki so napisali napis, ga niso izbrisali in je še vedno tam, kar nekaj pa jih je napis samih očistilo. Misliva, da so ti imeli slabo vest ali pa je bil napis preveč viden in so ga zato raje izbrisali.

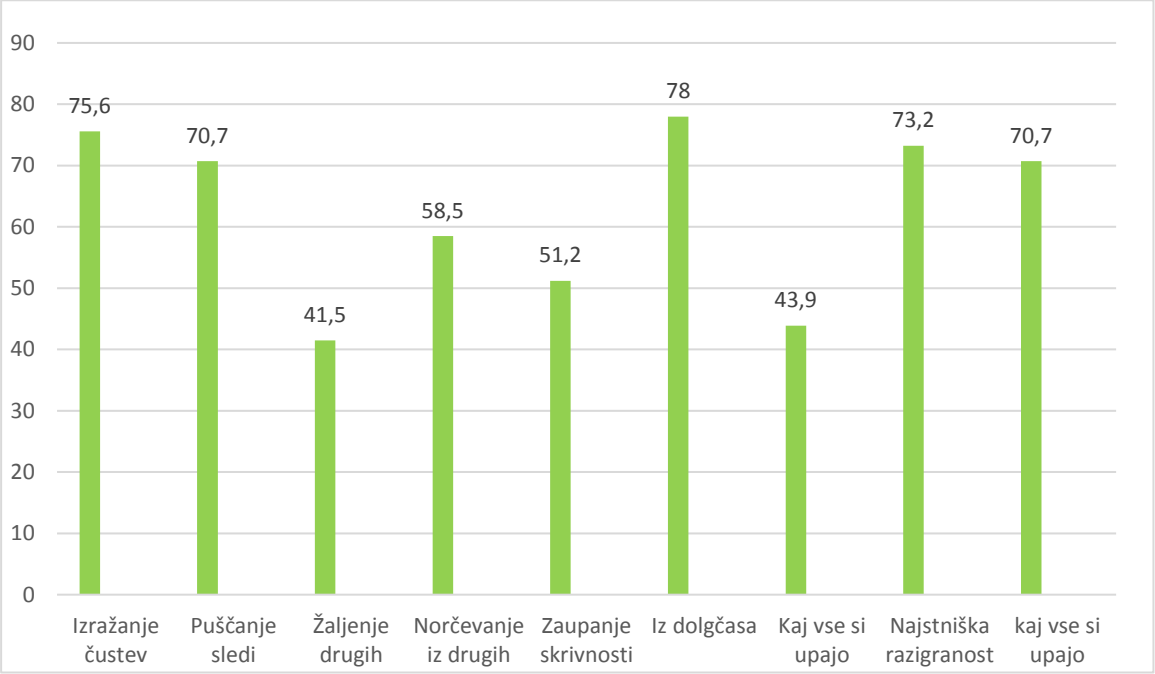

Graf 2: Izvor napisa

Pri vprašanju, ki se je navezovalo na izvor, razlog, zakaj je napis nastal, so učenci za vsakega od navedenih odgovarjali z da oz. ne. Prikazana je vrednost odgovorov da.
Vsebine napisov so različne, največkrat so to imena, torej puščanje svojih sledi, napisi, povezani s takratnimi sporočevalčevimi čustvi (75,6 %), pa tudi izražanje skrivnosti, a z namenom ostati anonimen. Glede na navedene odgovore, ne samo opazovalcev, ampak tudi avtorjev napisov (učenci sami), bi zaradi poetike (izražanje čustev) lahko uvrstili tudi med umetnostna besedila, čeprav pa verjetno ne bi zadostili drugim kriterijem umetniškega ustvarjanja.

Kljub vsemu pa meniva, da so to izvori, ki niso načrtovani in je napis pristal tam zgolj zaradi naključja in razpleta dogodkov.

Večina jih piše zaradi umetniškega ustvarjanja oziroma navdiha ali pa najstniške razigranosti, največji vzrok pa je dolgčas, kot so učenci tudi sami povedali. Po najinem mnenju to kar drži in se z anketiranci strinjava.

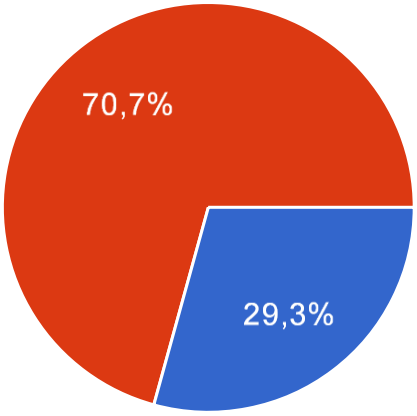

Graf 3: Avtorstvo

Ugotovili sva, da v večini primerov (70,7 %) lahko izveš, kdo je avtor, to pomeni, da se iz samega sporočila da razbrati, kdo je napisal, bodisi se podpiše oz. uporabi drugo prepoznavno znamenje.

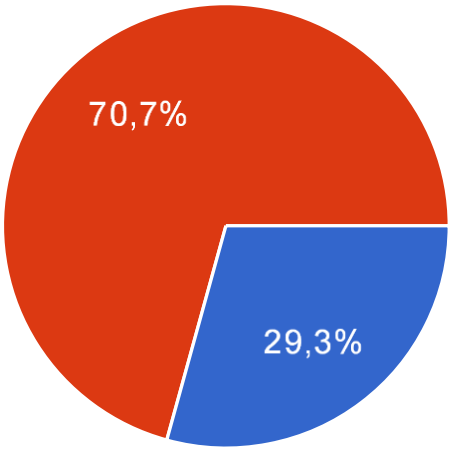

Graf 4: Naslovnik

Anketirani pa so v skoraj 71 % sklepčni, da sporočevalec ne ve, kdo bo naslovnik, ker glede na to, da je napis na javnih površinah, lahko to vsak prebere in s tem se tudi strinjava z učenci.

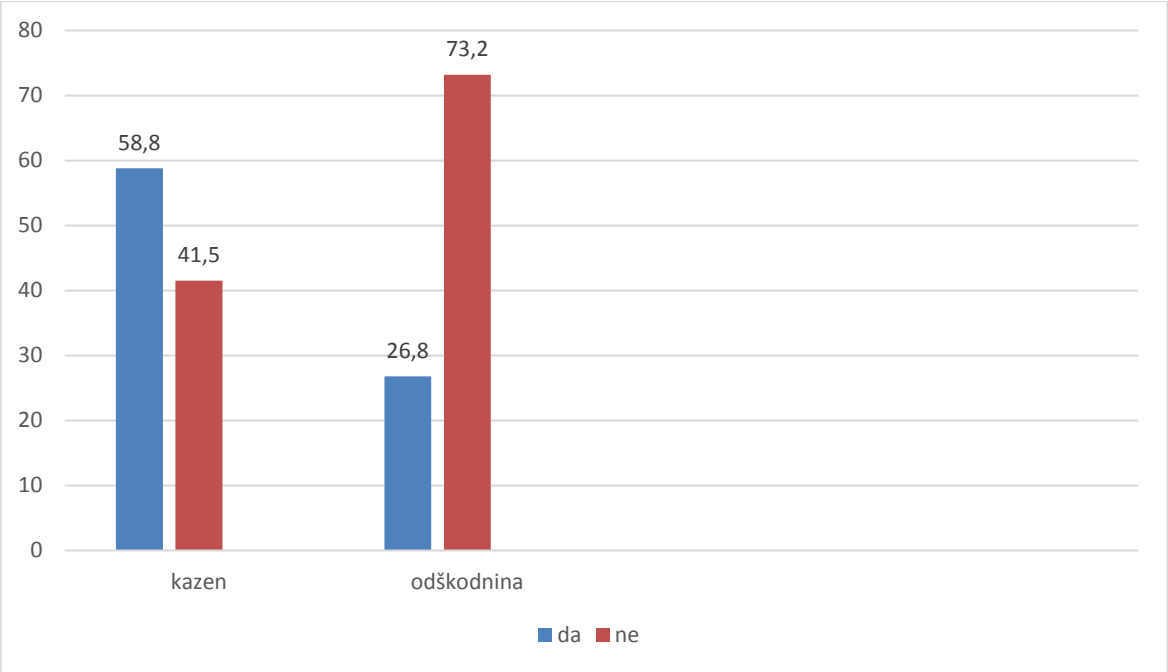

Graf 5: Zahteva po kazni/odškodnini?

Manjša razlika glede strinjanja in nestrinjanja je pri vprašanju, ki sprašuje, če je to delo potrebno kaznovati, nekaj več jih je odgovorilo, da ni potrebe po kaznovanju. Mogoče je razlog za to obramba, ker so pisali napise ali pa se jim zdijo premajhni in jim ni vredno tako majhno dejavnost kaznovati. Bilo pa bi potrebno omejiti oziroma učence opozoriti na tovrstno početje, saj če pregledaš nekatere učilnice, ugotoviš, da je že skoraj na vsakem stolu kakšen napis, ti napisi pa tudi predstavljajo šolo ter jih lahko vsak, ki pride na obisk, vidi.
Učenci so složni pri vprašanju, če je potrebno za tovrstno delo plačati odškodnino; menijo namreč, da ne. S tem se tudi midve strinjava, saj napisi niso tako veliki, da bi s tem uničili celotno površino, na kateri je le-ta napisan. Misliva pa, da bi morala šola organizirati kakšno akcijo, kjer bi počistili mize in stole, ter s tem učencem pokazali, da se napis ne odstrani tako hitro kot napiše, in je zato potrebno veliko več truda.

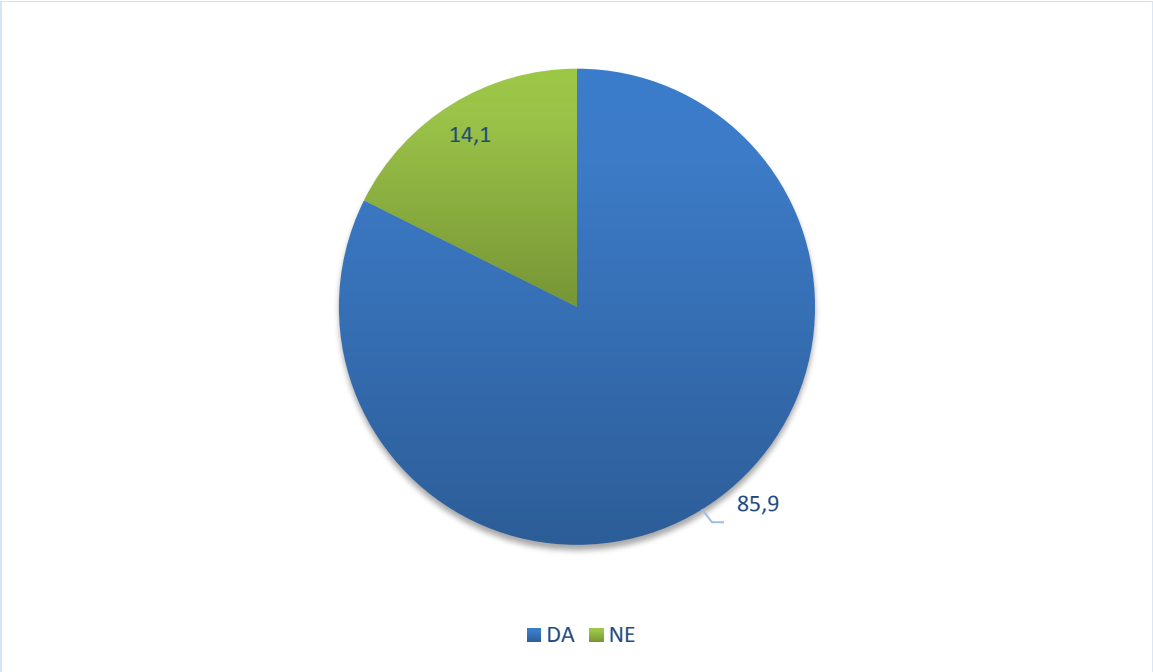

Graf 6: Zgodovina nelegalnih javnih napisov

Večina učencev 9. razreda (85,9 %) meni, da so na javne površine pisali že od nekdaj. Tudi sami se z odgovori anketirancev strinjava, kar nam dokazujejo tudi jamske slikarije in drugi teoretični viri.

Prav v enakem deležu anketirani menijo, da družbena kriza ali slabše družbene razmere povečujejo število teh dejanj. Utemeljujejo, da veliko napisov govori o politiki, kar meniva, da je res, saj je na tak način mogoče izražati svoje nestrinjanje glede politike oziroma družbene krize.

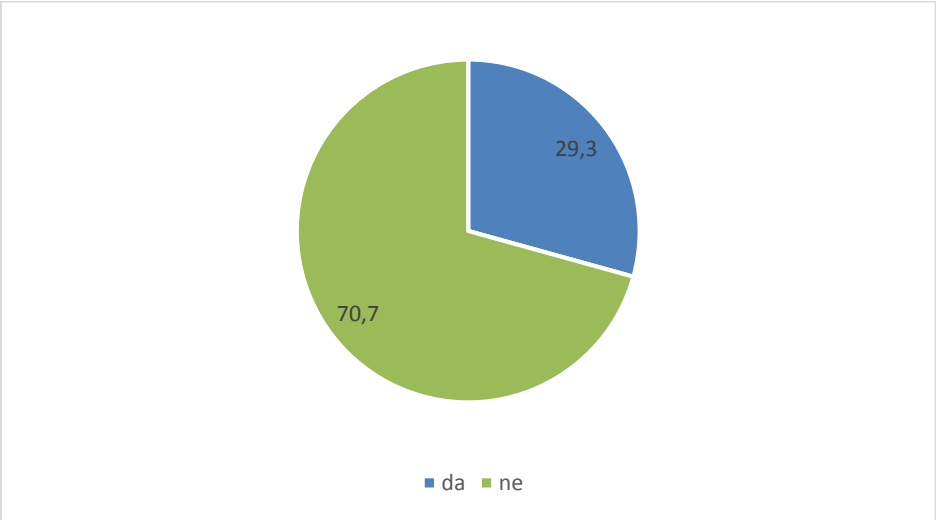

Graf 7: Prizadetost zaradi tovrstnih napisov

Menijo, da ljudi taki napisi prizadenejo, sploh pa tistega, ki mu je žaljiv napis namenjen. Vendar je takšnih, pritrdilnih odgovorov manj (29,3 %), to pa najbrž zato, ker nama se ne zdi prav, da pišejo grdo o drugih, sploh če vedo, da bo to koga prizadelo.

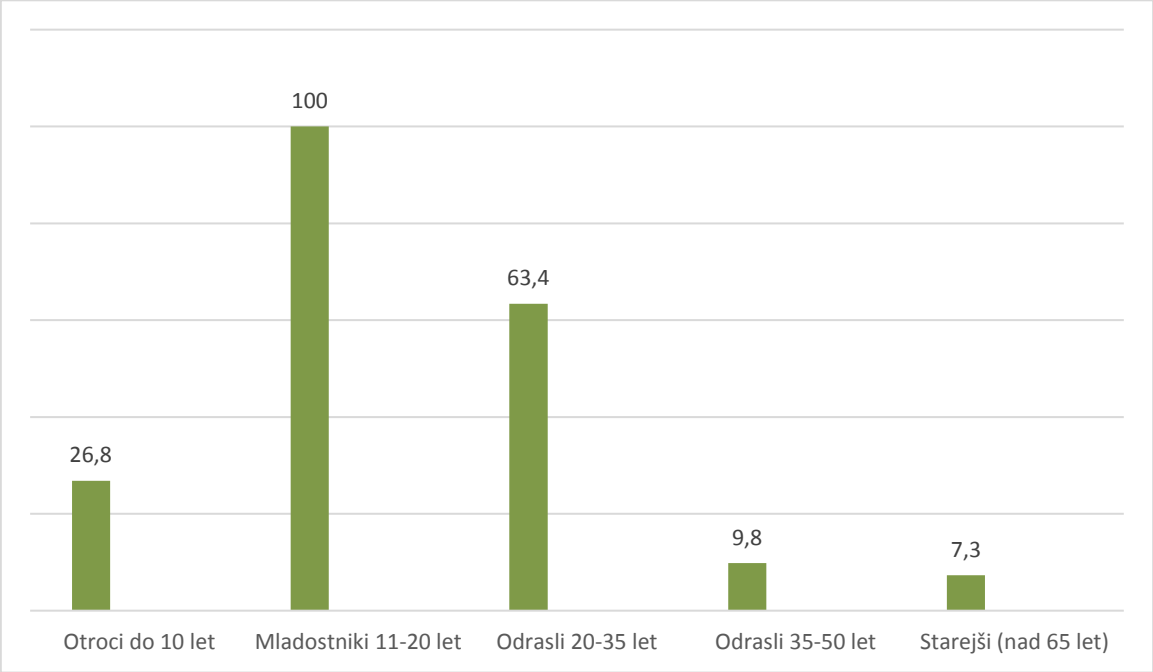

Graf 8: Starost sporočevalcev

Anketirani menijo, da največ po javnih površinah pišejo mladostniki, stari od 11 do 20 let, eden bistvenih razlogov je puberteta in mišljenje, da nas nihče ne razume. Anketirani so – verjetno tudi glede lastnih izkušenj – prepričani, da so najpogosteje avtorji mladostniki oz. so le-ti to zagotovo (100 %). To potrjuje, da je najstništvo res čas upora, provokacije in prestavljanja družbenih mej.

Sicer pa nekateri anketiranci napise vidijo kot nesmiselno čečkanje, drugi spet kot umetniško ustvarjanje. Midve pa meniva, da so tovrstni napisi čustva, ki jih ne moremo povedati na glas.

Največ napisov je v učilnicah kemije, fizike in varstva vozačev, ker se jim zdijo ti predmeti dolgočasni oz. jih ne zanimajo. Meniva, da je količina malo odvisna tudi od starosti pohištva (v drugih učilnicah je pohištvo novejše) ter odnosa učitelja do učenca ali pa zanimivih učnih ur.

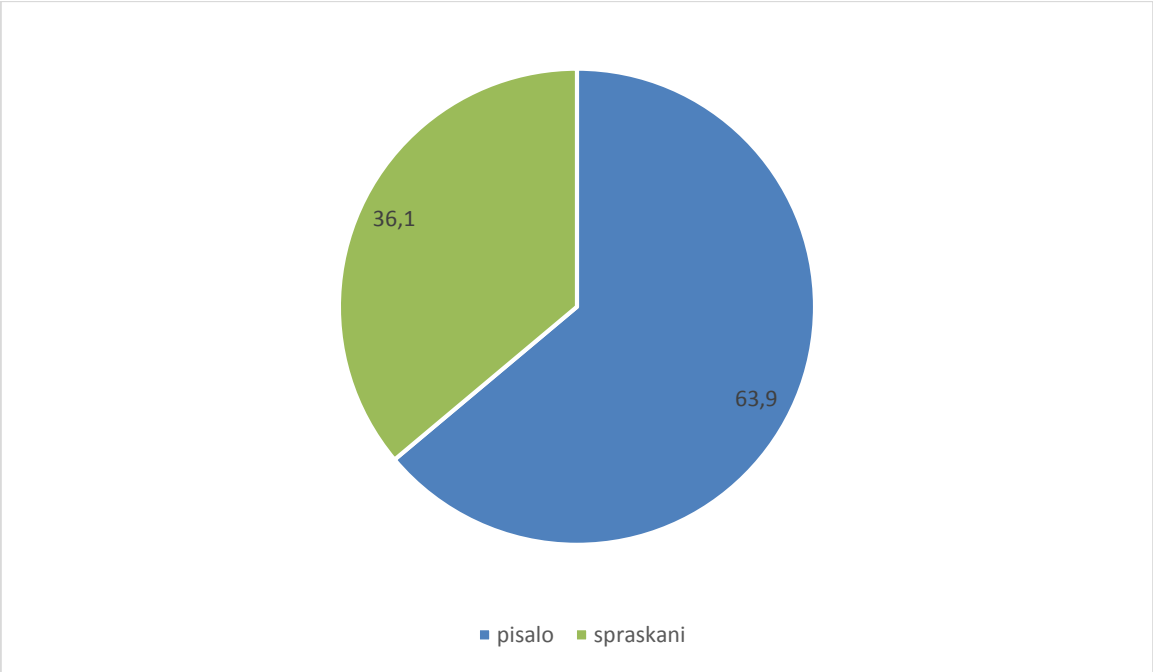

Graf 9: Sredstva za nastanek napisa

Napisi so napisi največkrat izdelani s pisalom, ker jim je bolj pri roki. Spraskajo jih le takrat, ko želijo, da napis ostane za vedno ali pa nimajo pisala (npr. cerkvene klopi).

Edigs uporabijo takrat, ko hočejo, da se napis bolje vidi ali pa je podlaga črna, nimaš pri sebi pisala ali da bi ostalo dlje časa (odgovori: *da bi ostalo za vse večne čase, da bi ostalo za skoz, da ostane zelooooo dolgoooo, če želiš, da ostane za zmeri*); možno pa da tudi zato, da prekrije prejšnji napis, ki očitno novemu avtorju ni všeč oz. se z njim ne strinja.

Tabela 3: Tema napisov

Pogostost pojavljanja/vrsta napisa	0	1	2	3	4	5
Podpisi – puščanje svojih sledi	9,8	12,2	19,5	19,5	4,9	34,1
Enostranska zaljubljenost	7,3	22	22	19,5	14,6	14,6
Obojestranska zaljubljenost	12,2	17,1	17,1	17,1	14,6	22
Vulgarni, slabšalni izrazi	12,2	14,6	14,6	22	17,1	19,5
Podpora glasbenikom (imena skupin)	14,6	22	12,2	19,5	12,2	19,5
Podporo športnikom	14,6	24,4	19,5	22	4,9	14,6
Podpora raznim lokalnim društvom	31,7	22	17,1	12,2	7,3	9,8
Teme, povezano s politiko	36,6	26,8	14,6	9,8	4,9	7,3
Medvrstniško pogovarjanje	9,8	12,2	29,3	17,1	14,6	17,1
Podpora/kritika učiteljev/drugih odraslih	14,6	17,1	24,4	22	7,3	14,6
Aktualna družbena vprašanja	29,3	17,1	17,1	19,5	4,9	12,2

Nestrpnost do drugačnih (verska, (isto)spolna …)	31,7	22	24,4	9,8	4,9	7,3
Križ	17,1	24,4	24,4	14,6	9,8	9,8
Srce	9,8	9,8	12,2	24,4	4,9	39
Spolni organi	7,3	7,3	9,8	12,2	7,3	56,1

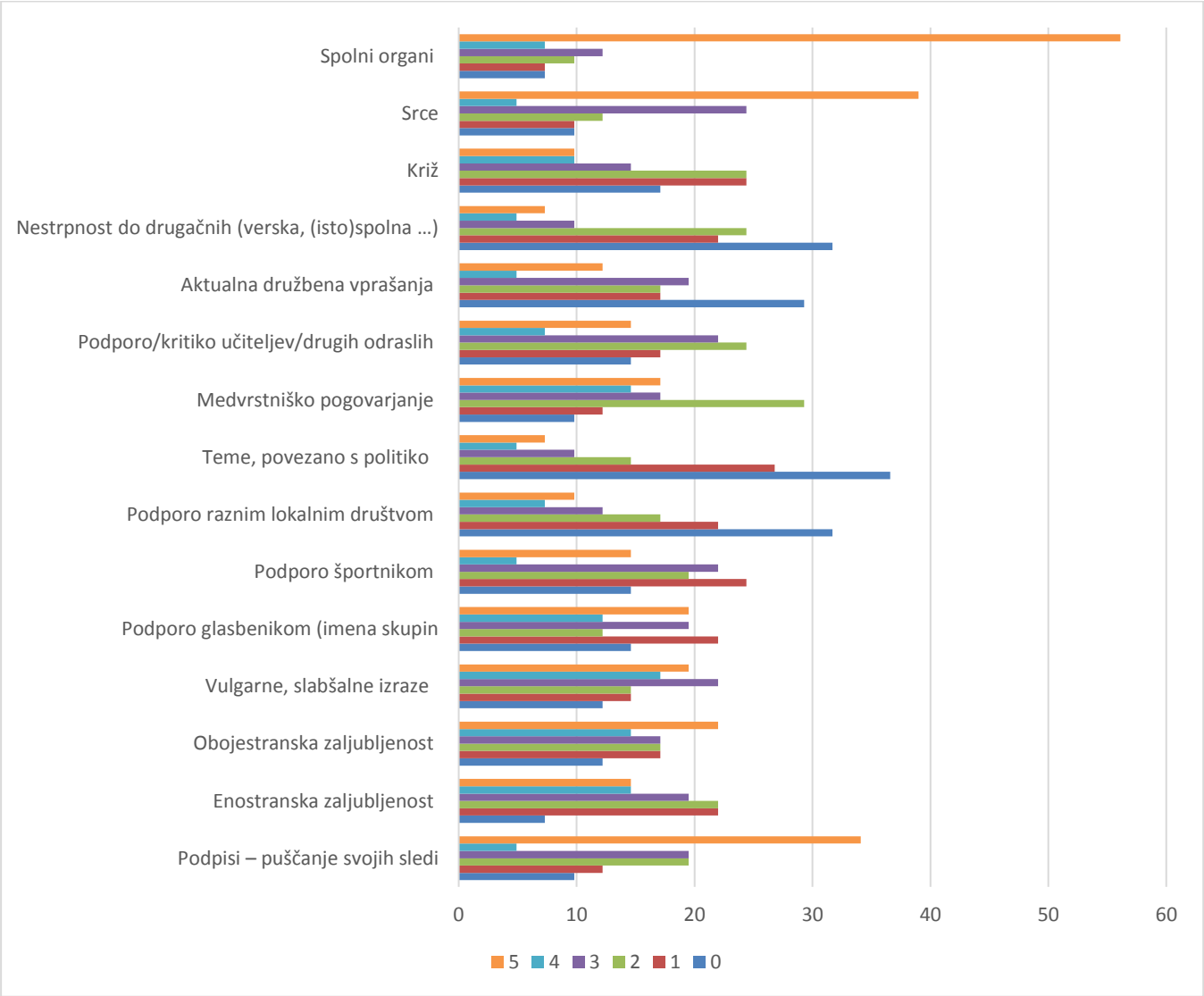

Graf 10: Tema napisov

Največkrat je tema napisa puščanje svoje sledi (34,1 %), obojestranska zaljubljenost (22 %) , v povezavi s tem pa verjetno tudi splošni človeški simboli, na primer srce (39 %) ter spolni organ (56, 1 %). Slednji dejansko ne tako pogosto, a so učenci nanj zaradi zanimivosti, provokacije toliko bolj pozorni. Kakor koli pa se nama zdi, da gre to pripisati posledici najstniške razigranosti, pubertete in želje po izstopanju. Simboli so aktualni najbrž zato, ker jih prepozna večina, zanje ne potrebuješ domišljije in obilice časa. Eden od pogostih simbolov je srce, ki je najbrž privlačno že od raja, v srcu pa se pojavljajo številna imena oz. začetnice imen.

3.3 ANALIZA FOTOGRAFIJ

Na sliki je narisano srce in notri ime, torej verjetno gre za zaljubljenost. Gre za kombinacijo tekstovnega in simbolnega napisa. Tovrstnih napisov je kar veliko; tudi v anketi, ko smo povprašali, kateri simbol se največkrat pojavi, je bil eden izmed največkrat napisanih prav srce. Pisec je želel izraziti svoja čustva, mogoče ohraniti spomin na ljubezen ali pa je to posledica takratnega razpoloženja, ko je le-ta nastal.

Slika 3: Zveza simbolnega in tekstovnega sporočila

Na sliki 4 sta napisani imeni, po najinem mnenju je takih grafitov še največ – gre za t. i. tag, ko sta avtorici pustili svoj podpis, ga umetniško dopolnili s simbolom. Pisci želijo pustiti svoj pečat, spomin na prostor, v katerem je napisano, ali pa prihodnjim generacijam preprosto sporočiti, da sta osebi obstajali. Ponovno je poleg enega izmed imen simbol srca, kar potrjuje zgornjo navedbo kot tudi dejstva, ki smo jih zasledili in navedli v teoretičnem delu te naloge.

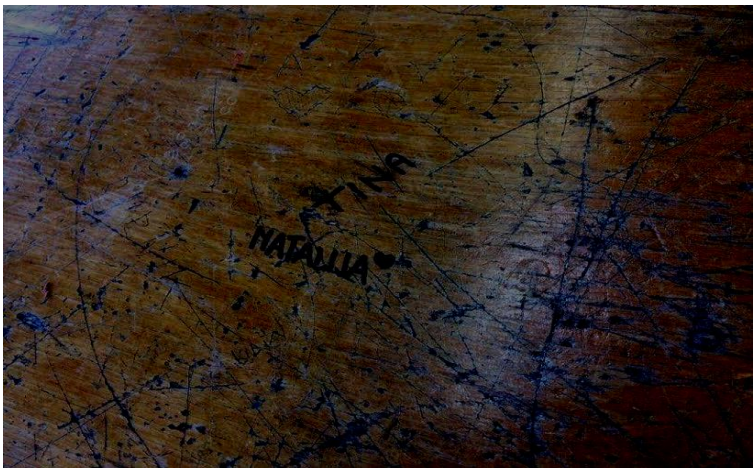

Slika 4: Preprosti tag

Na sliki 5 gre za napis na stolu, pomeni pa žaljivko, torej je pisec izražal svoje takratno razpoloženje, mogoče je bilo namenjeno zabavi ali pa osebi, ki je sedela na tem stolu. Takih

napisov je veliko v učilnicah, kjer so stoli že kar stari oz. ni stalnega nadzora učitelja – oz. je napisan na hrbtni strani, tako da učitelj pred tablo niti ne vidi.

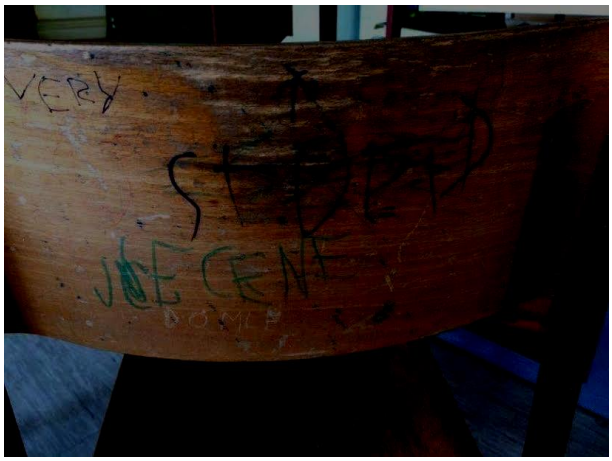

Slika 5: Žaljivo sporočilo več avtorjev

V bistvu gre med avtorji napisov (kar se opazi po različni barvi pisala in grafični podobi) za nek pogovor. Predvidevava, da je nekdo najprej napisal »stupid«, čemur je sledilo ali »very« ali poimenovanje neke osebe »Cene«. V prvotnem smislu naj bi pomenilo, da je neumen tisti, ki sedi na stolu, nekdo pa je potem dodal še ime. Tovrstni napis bi vsebinsko lahko sodil k tistim, ki sva jih v teoretičnem delu opredelili kot povezane z nasiljem.

Slika 6: Sporočilo več avtorjev

Na sliki št. 6Podoben primer dialoga med več osebami. Predvidevava, da je nekdo zapisal ime oz. označbo nekoga »na kvadrat«, kar je bilo potem z edigsom prečrtano. Ime »Nik« se po najinem mnenju na stolu pojavi naključno. Očitno gre za vzklično poved, ki je končno zaznamovana s klicajem in je čustveno obarvana. Slednje potrjuje tudi uporaba edigsa.

Slika 7: Izraz močne samopodobe

Za razliko od prejšnjih dveh napisov na stolu na sliki št. 7 je ta pozitiven v smislu, da je oseba (ženska), ki sedi na tem stolu, pozitivna. »Carica« namreč pomeni nekaj več kot ostali oz. je napisano v pozitivnem smislu. Gre za stavek v povedi (osebna glagolska oblika), a brez končnega ločila.

Slika 8: Časovni tag

Na sliki 8 je napisana letnica 2002 - to pomeni, da je verjetno ta napis nastal 15 let nazaj. To nakazuje (dolgo)trajnost oz. obstojnost napisov. Sicer nima posebnega sporočila, le to da

nekdo pusti svoj pečat. Videti je tudi, da je napis izrezljan, in da bo obstal vse dotlej, dokler mize ne bodo šle v odpis.

Slika 9: Vulgarno slikovno izražanje

Tukaj pa je kar na dveh stolih narisan spolni organ.
Predvidevava, da je nastal zaradi obdobja, v katerem so najstniki, ki sedijo na tem stolu, ko so v puberteti in se začnejo ukvarjati s spolnostjo. Sicer gre tako za slikovno kot simbolno vrsto, obenem pa bi pomenilo tudi vizualno mesto, kamor ta organ sodi, ko se oseba usede na stol.

Slika 10: Izražanje skupinske pripadnosti

Učenci za sabo na mizah radi puščajo svoje sledi, kot so podpisi. Na sliki 10 je podpis učenk, a po pisavi sodeč je to zapisala ena oseba, seveda pa je težko sklepati, koliko jih je bilo ob tem zraven.
Učenke naj bi bile članice 7.a oz. 8. a razreda. To se vidi po prečrtani 7. Očitno se med dekleti pletejo tesne prijateljske vezi, da so svoje prijateljstvo tako ovekovečile.

Slika 11: Slikovno, tekstovno in simbolno sporočilo

Ker učence v obdobju pubertete obdajajo različna čustva, se radi pošalijo tudi na tak način. Učencev je bilo očitno več, kar nakazuje tudi na pogovore med učenci preko tovrstnih napisov. Gre za kombinacijo slikovnega, simbolnega in tekstovnega grafita. Slika – simbol moškega spolnega organa se je nekomu očitno zdel nesprejemljiv in ga je prečrtal. Sliki – dodatno v kopalke oblečene – deklice se pridruži še subkultura skaterjev z napisom “Death of skate” in slikovno simbolnim ponazorilom – mrtvaška lobanja in kosti na skatu.

Slika 12: Običajni podpis/tag

Ker nam je med poukom občasno dolgčas, na mizah pustimo tudi kako sled, ampak na robu mize, da nas učiteljica ne opazi. Na tem napisu (slika 12) sva prepoznali ime “Patricija” in njeno letnico rojstva “2002”.

Slika 13: Krajevna/športna pripadnost

Na garderobnih vratih pustijo svoje sledi tudi gostje, ki pridejo na razna športna tekmovanja. V bistvu gre tako za športno navijaški kot lokalni napis. Ali klub Kranjska Gora oz. kraj, katerega ime se njegovi prebivalci trudijo ponesti v druge dele Slovenije.
Gre tudi za neke vrste tage, saj se sporočevalec najbrž s tem identificira.

Slika 14: Pripadnost športni skupini

Športno-navijaški grafit (slika 14), čeprav se pojavi tudi pomislek, da gre najbrž za simpatijo do katerega od članov moštva. To dokazujejo srčki in napis “love”. Gre za simpatijo, navijanje do španskega nogometnega kluba Barcelona, skrajšano “Barca”.
Zanimivo se nama zdi, da pri večini napisov gre za angleške besede, ki pa so pravzaprav že prišle v našo stalno rabo.

Slika 15: Ljubezensko vprašanje

Želja avtorja, da vzpostavi stik s komur koli (slika 15). Najbrž gre za žensko, ki sprašuje moškega »A me mš kj rd?« Tovrstni šolski napisi dokazujejo, da se mladi izražajo slengovsko, neknjižno in so ravno zato odraz njih/nas samih. Poleg je tudi simbol miru (peace simbol), katerega avtor je nekdo drug – niti vsebinsko niti po sredstvu, s katerim je bilo narejeno, se ne ujemata. Eno redkih sporočil, da ima končno ločilo.

Sicer stene zunaj šole (ob kolesarnici) kažejo tudi na glasbene grafite, npr. Hammer fall in Children of bodom (slika 16). Napisa sta velika, oba pa kažeta na zvrst glasbe metala, tj. bolj glasno, uporniško glasbo in taki so najbrž tudi poslušalci.

Slika 16: Podpora glasbeni skupini 1

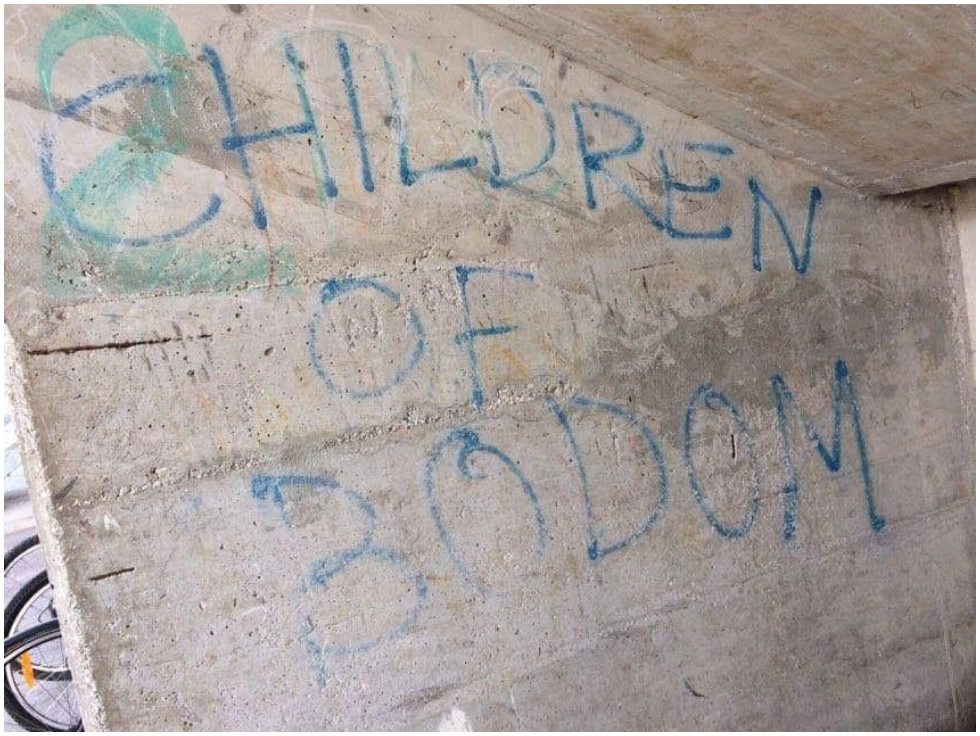

Slika 17: Podpora glasbeni skupni 2

Prav tako sva se pozanimali o situaciji v sosednjih šolah, tj. v škofjeloški občini, in ugotovili, da je precej podobno. Na eni od mestnih šol tako zasledimo spodnji, po najinem mnenju še kar kričeč, primer napisa/-ov.

Poleg več tagov, podpisov (slika18), ki imajo poleg tudi simbole srca ali smejkota, se nama zdi zanimiv stavek, ki pa ni zapisan slovnično, v obliki povedi – »men se kouca« in neke vrste matematično formulo »Brokoli + Ananas = Nina«. Meniva, da gre za različnega sporočevalca, prvi je želel izraziti svojo trenutno fizično situacijo (ali se mu je res kolcalo ali ne, ostaja neznanka), prav tako ni jasno, zakaj se nekomu zdi Nina vsota določene vrste zelenjave in sadja. Gre za napise s flomastrom.

Slika 18: Sporočilna pestrost

Meniva, da po (šolskih) klopeh in drugih prostorih pišejo večinoma mladi konec osnovne šole in se to nadaljuje vsaj še v začetku srednje šole, zato sva se o tem pozanimali tudi na dveh srednjih šolah. V fotografski objektiv ujeti prepovedani napisi, risbe ipd. so na srednji šoli za oblikovanje – za to sva se odločili, ker sva menili, da imajo dijaki tu še malo kreativne žilice.

Slika 19: Sporočilo na tleh

Sporočilo (slika 19), ki je sestavljeno iz teksta »HAHA LOLO« in slike, ki podpira vsebino napisanega. Gre za izraz dobrega razpoloženja, kar sklepava iz »haha« in slike/simbola obraza, ki se smeje. »LOLO« je sicer tudi ime pevke, rojene 1987 s polnim imenom Lauren Pritchard. V kolikor pa na spletu iščemo z besedno zvezo, se nam izpiše kaj nekaj zadetkov, predvsem fb-profilov, le v obrnjenem besednem redu in z drugo tipografijo črk – male tiskane (lolo haha), torej bi šlo tudi za besedno inverzijo.

Poseben se nama zdi zaradi tega, ker je bil vrezan v tla – linolej. Gre za glasbeno učilnico, iz česar sklepava, da učenci nekaterih predmetov ali učiteljev ne jemljejo preveč resno in so si lahko to dovolili. Sicer pa jezikovno/slovnično nepravilno – brez ločil, a če se navezuje na glasbenico, morda pomeni posmeh ali podporo oz. gre zgolj za zapis imena in priimka/vzdevka določene osebe, le v drugem vrstnem redu.

Kreativnost na šolskem stranišču (slika 20). Nekdo se je pozabaval in porisal škatlo, v kateri je wc-papir. Verjameva, da je kratek čas na toaleti bolj prijeten, če te tam počaka tovrsten predmet.

Slika 20: Predmetu »dodana vrednost«

Prav tako je na srednji šoli za oblikovanje nastala tale slika (slika 21), ki je sestavljena iz več malih risbic. Zdi se, da je nastalo zaradi dolgčasa med šolsko uro.

Slika 21: Slikovno sporočilo, SŠ

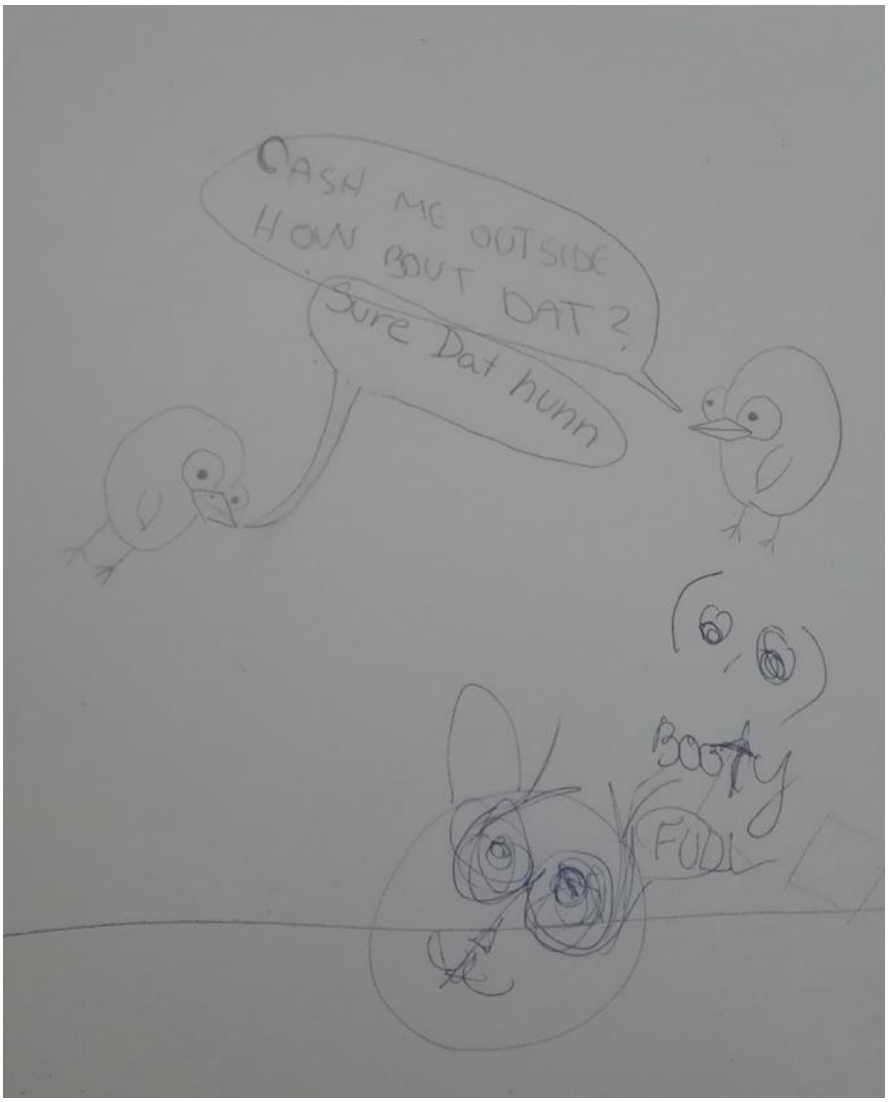

Slika 22: Stripovsko sporočilo

Gre za slikovno-besedilno varianto (slika 22), v obliki stripa. Vse skupaj pa izhaja iz mladostniške komunikacije, starejšim gotovo nepoznane. Gre za medbesedilno navezavo – izhaja iz fraze razvajene angleške najstnice, ki je v neki pogovorni oddaji voditelju dejala (Cash me outside, howbow dah), kar v prevodu pomeni »pojdiva ven, se bova zunaj pomenila …« kot neke vrste grožnja, nasilje. Gre za izjavo, ki je postala meme[1] zadnjega časa. Pri tem pa vseeno opazimo, da gre za slovnično nepravilen zapis – *how bout dat* namesto *howbow dah*.

Za primerjavo situacije na Finskem prilagava nekaj fotografij (sliki 23 in 24). Pri tem je očitna podobnost z našim šolstvom, torej domnevava, da ali finska vzgoja ni toliko boljša ali - po drugi strani -, da tovrstni napisi družbeno niso škodljivi. So pa tudi tam napisi zelo enostavni, prav tako gre največkrat za tage.

[1] Meme - v teorijah memetike pomeni : " ideja, ki se replicira (razmnožuje) kakor virus. "Nalezljiva" ideja, ki se prenaša od posameznika do posameznika. Memi delujejo kakor geni in virusi. Širijo se po komunikacijskih mrežah z osebnimi stiki med ljudmi.

Slika 23: Ograja pred šolo

Slika 24: Pred šolo

3.4 ANALIZA INTERVJUJEV

Nekaj vprašanj glede stanja na Škofijski klasični gimnaziji sva zastavili dr. Davidu Pucu, profesorju slovenščine na Škofijski klasični gimnaziji. Vmes dodajava tudi nekaj mnenj prejetih odgovorov z drugih šol oz. župnij.
Pravi, da takih napisov po njegovih opažanjih ni veliko. Res pa je, da čistilke vedno temeljito čistijo klopi, mize, omare in ti napisi precej hitro zginejo … Puc je opazil nekaj angleških (slengovskih) napisov v stilu »(Nekdo) rules!«, »Shit«, »I am bored« … Včasih se najde kaka karikatura (npr. profesorja), opolzkih in vulgarnih napisov pa misli, da ni. Kot se mu zdi, večjih posebnosti s takimi prestopki niso imeli. Mogoče je razrednik kdaj kaj opazil in ukrepal s kakim opominom.
Sankcije so zapisane v pravilniku o šolskem redu na njihovi šoli, med lažjimi kršitvami (neprimeren odnos do šolskega premoženja) in težjimi kršitvami (namerno poškodovanje šolskega premoženja).
Tudi učenci OŠ Mirana Jarca Črnomelj, posamezniki, pišejo po javnih površinah. Največkrat so izpostavljene klopi in stoli v učilnicah. Drugod je tega zelo malo ali nič.
Če učenca izsledimo, se z njim pogovorimo, pogovarjajo se o uničevanju imovine na oddelčnih skupnostih vsakič na začetku šolskega leta, če je možno sam popravi škodo. Kakšnih drugih kazni ne dajemo, ker menimo, da je najbolj poučno to, da prizna in sanira škodo sam, je povedala njihova socialna delavka.

Žal tudi na naši šoli (OŠ Mesto, Škofja Loka) učenci pišejo predvsem po mizah in predelnih stenah v toaletnih prostorih. Pred časom so pisali po steni pri dežurnem učencu. Steno smo prebarvali, vendar so se podpisi še vedno pojavljali. Sedaj smo mizo premaknili drugam. Ko se je pojavil prvi podpis, je učenec moral počistiti za seboj. Po garderobnih omaricah ne pišejo, ker vsak odgovarja za svojo in jo mora predati naslednjemu v prvotnem stanju.
Tudi sicer morajo učenci počistiti za seboj, če se ve, kdo je to storil. Če pa na ta način krši Pravila šolskega reda pogosteje, dobi zapis o kršitvi Pravil, kar se sporoči tudi staršem. Če z vedenjem ne preneha, lahko pride tudi do vzgojnega opomina. Navadno s početjem prekinejo že po tem, ko morajo za seboj pospraviti oz. zbrisati zapis, je sporočila ravnateljica OŠ Škofja Loka Mesto.

Na OŠ Poljane, pravi ravnateljica, učenci ne izrabljajo javnih površin za neko pisanje. Če se to zgodi v razredu, garderobi, odkrijemo storilce. Tako dejanje sami udeleženci sanirajo, lahko tudi tako, da preskrbijo nov del. Če se že zgodi, so to klopi v razredu.

Župnik naše, žirovske župnije je povedal, da na cerkvenih klopeh piše marsikaj. Navadno je vrezano z raznimi nožički, manj je napisanega s flomastri. Teh zapisov ne odstranjujejo. Težko se odkrije, kdo je napise zapisal. Sami ob tem dodajava, da najbrž ne gre za nožičke, temveč tisto, kar je takrat pri roki (npr. ključi, kovanci). Sicer pa odkar je župnik v Žireh, je bila enkrat popisana s sprejem fasada pri glavnem vhodu v cerkev in prav tako s sprejem obarvana blagoslovljena voda v kropilniku v cerkvi. Osebi, ki sta to storili, so našli. Bila sta osnovnošolca. Z njunimi starši se je dogovoril, da fasado popravijo na svoje stroške in ni obveščal policije.

Iz vipavske župnije pa so odgovorili, da edini napis, ki se je pojavil, je bil na steni sanitarij, ki sicer pripadajo cerkvi, so pa od cerkve oddaljeni. Šlo je za sanitarije v bližini romarske cerkve v Logu pri Vipavi. A jih niso doživeli kot neposredni napad, bolj kot trenutno izživljanje. Tudi vsebina ni bila napadalna, le vulgarna. Odstranili so jih tako, da so jih preprosto prepleskali.

O tovrstnih napisih sva se preko e-pošte pogovarjali tudi z dr. Mitjo Velikonjo, ki je med drugim dejal, da se mu zdi tovrstno izražanje izredno simpatično ravno zaradi tega, ker je iskreno, nerafinirano, mestoma žaljivo in grobo. Na klopi/v veceju izrazimo to in tako, kar sicer ne bi. Tudi dr. Puc v komentarju na prikazane fotografije pove, da papir oz. v našem primeru zid, omarica, prenese vse. Karikirano meni, da najbrž ta učenec v živo še za zapiske ne bi upal prositi, medtem ko na omarici sprašuje za spolno aktivnost. O skupinskem podpisovanju (taganju) pravi, da gre najbrž za izražanje pripadnosti določeni skupini.

Velikonja nadalje pravi, da tega nikoli nikjer nihče ne mara, sankcije so povsod, kar pa seveda ne ovira, da se to ne bi še naprej počelo. Ker je dr. Velikonja predaval tudi v Ameriki, ravno po volitvah pravi, da je tam Donald Trump žal odlična inspiracija: New York je poln grafitov in street arta proti njemu, pa demonstracije se vrstijo dnevno. Pravi, da je večkrat živel tam, a česa takega še ni doživel. Meniva, da je kljub vsemu naša družba, posledično tudi otroci v šolah, bolj umirjena kot ameriška. Tako že iz medijev ni zaslediti toliko protestov, tudi ne grafitov, v šolah pa sploh nisva zasledili napisov s politično vsebino, izjemoma je bila navedba nekaterih, da se pojavljajo kljukasti križi, ki naj bi bili simbol nemške anarhije, vprašanje pa je, ali se vsi sporočevalci danes sploh zavedajo prvotnega pomena politike, katere simbol je bil kljukasti križ.
Glede na to, da dr. Velikonja že dlje časa raziskuje grafite in da je profesor na fakulteti, naju je zanimalo, kako je (bilo) z napisi v študentskih klopeh. Pravi, da kolikor se spominja, so bile v njegovih časih klopi bolj popisane. So pa še vedno popisani mestni avtobusi, zlasti zadnje klopi, kamor vedno sede. Tam marsikaj izve.

4. RAZPRAVA

S pomočjo ankete, analize fotografiranega stanja na terenu sva v raziskovalni nalogi ugotovili, da se napisi pojavljajo povsod, da jih ljudje sicer ne odobravajo, zdijo pa se jim simpatični. Večina jih zato ne bi kaznovala, tudi po šolah tovrstnih kazni ni veliko, čeprav bi za predviden prekršek v vzgojnem načrtu lahko v nekaj členih našli določeno kršitev. Sami učenci menimo, da bi lahko šlo za namišljen projekt »Popestrimo šolo«, ki se sicer v realnosti izvaja. Dejansko napisi popestrijo šolo, popestrijo učno uro, popestrijo celo mašo v cerkvi. Ko navzoči opazi, se sprašuje, kdo je napisal, morda izve novico. Dejstvo je, da je precej napisov zgolj tagov – puščanja sledi in najbrž tudi zaradi dolgočasja: v gostilnah jih nisva zasledili, saj posamezniki, predvsem mladostniki, za razliko od šole in cerkva, zahajajo prostovoljno.

1. **Sporočevalci so večinoma mladostniki med 11. in 20. letom. POTRJENA**
   Dejstvo je, da se v šolah za šolskimi klopmi znajdejo mladostniki, zato tudi pišejo sporočila. V našem obdobju se nam povečini to ne zdi sporno, ne razmišljamo še o tem, da smo povzročili materialno škodo, če pa že, gre za javno/družbeno lastnino in osebno ni nihče prizadet. Glede na odgovor dr. Velikonja, da je bilo včasih več napisov na študentskih klopeh, gre razmišljati v smeri, da se po tej strani meja starosti avtorjev spušča in potem, kasneje to ni več zanimivo.

2. **Sporočila so največkrat enostavna. POTRJENA**
   Res, največkrat se pojavijo preprosti podpisi, tj. tagi, in preprosti simboli, srce in tudi moški spolni organi. Zasledili smo tudi simbol miru. Tudi besede, če so že povezane v zveze, povedi, so enostavne. Le v enem primeru (srednja šola) je šlo za poznavanje svetovne družbene situacije, tj. Cash me outside, howbow dah.

3. **V zasebnih šolah se tovrstna sporočila ne pojavljajo. OVRŽENA**
   Ugotovili sva, da se tako v zasebnih šolah kot tudi v drugih šolskih sistemih pojavljajo napisi, iz česar sklepava, da družbeno niso škodljiva in bi bila potreba po kaznovanju sporočevalcev. Razlika je morda le v tem, da npr. na zasebni katoliški šoli ni vulgarnih napisov, saj bi bila povsem nasprotna morali šole, ki jo dijaki na lastno željo obiskujejo.

4. **Več je slikovnih kot besednih sporočil. OVRŽENA**
   Menili sva, da v kolikor se dolgočasiš, prej narediš risbo, četudi enostavno, kot zapišeš z besedami. A je več sporočil besednih, ki pa predstavljajo različne vsebine človekovega razmišljanja – zaljubljenost, spolnost, športna/glasbena pripadnost …

Sicer pa se sporočila, ki se pojavijo, ne držijo slovničnih/slovarskih načel. Povečini so vsa pisana z velikimi tiskanimi črkami, ločil ne vsebujejo, če res ne gre za neko čustveno obarvanost, ki jo lahko dodatno podkrepimo z ločilom, bodisi vprašajem bodisi klicajem. Prav tako sva opazili

neprimerno rabo končnega ločila, npr. A greš seksat! Gre namreč za vprašanje oz. vprašalno poved, ki bi se morala končati z vprašajem.
Sporočila v glavnem ne vsebujejo glagolov oz. osebnih glagolskih oblik, s tagi oz. podpisi je največji delež pripisati besedni vrsti samostalnika. Četudi gre večkrat za izraz dejanja oz. stanja (ljubiti, sovražiti …), je to izraženo s samostalnikom, prim. Death of skate (Konec/Smrt za skate) oz. (matematičnim) simbolom +, prim. (Lara + Lan).

5. SKLEP

Pred začetkom pisanja naloge sva razmišljali, da se podajava na pot, kjer bova naleteli na tabuje označbe družbeno povsem nesprejemljivih dejanj, zgražanje vprašanih odraslih. Ravno zato sva tudi predvidevali, da se napisi v šolah, ki veljajo za bolj ugledne (običajno so to zasebne šole), ne pojavljajo pogosto. Naša šola in njeni učenci pri tem torej ne izstopa, kar pomeni, da napisi družbeno niso nesprejemljivi. Celo več, marsikoga, tako npr. tudi profesorja s fakultete zabavajo, in imajo večkrat kot ne pozitiven učinek. Če nekdo prežene dolgčas s pisanjem po klopeh, stolih, jih še več za njim tako, da bere sporočila – bodisi besedna bodisi slikovna. Vseeno pa na podlagi najinih informatorjev sklepava, da verjetno zato, ker ti objekti niso v zasebni, temveč javni lasti. To potrjuje tudi odgovor ene od ravnateljic, da garderobne omarice ostanejo čiste, saj jih morajo oddati take, kot so jih prejeli, torej so tisto leto lastnina posameznih učencev. S klopmi, stoli, toaletnimi prostori pa tega ne moremo storiti, zatorej se bodo po najinem mišljenju takšni napisi še pojavljali – torej se bo (kulturna) dediščina ohranjala/nastajala, kot že stoletja/tisočletja pred nami.
In četudi so sporočila slovnično nepravilna, jim prav to daje neko pristnost in so neposredni odraz družbe, v kateri živimo.

6. VIRI IN LITERATURA

BEŠTER, M. in et. al. *Na pragu besedila* 1. Učbenik slovenski jezik v 1. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol. Ljubljana: Rokus, 2000.

JORDAN, K. *Grafiti in subkultura*. Koper: Fakulteta za humanistične študije, 2007.

LALIĆ, D. *Grafiti i subkultura*. Zagreb, Alinea, 1991.

NAGLIČ, M. *Ko je zid papir, nastanejo grafiti*. Gorenjski glas, 50 (66), str. 15, 1997.

PAVLIN, M. *Sporočanje za šolo in vsakdanjo rabo*. Ljubljana: Rokus, 1997.

SLOVAR slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: ZRC SAZU, 2001.

STANONIK, M. *Grafiti*. Časopis za zgodovino in narodopisje, 40 (2/3), str. 683-714, 2004.

TOPORIŠIČ, J. *Slovenski jezik in sporočanje,1*. Maribor: Obzorja, 1994.

TOPORIŠIČ, J. *Slovenski knjižni jezik,2*. Maribor: Obzorja, 1974.

TOPORIŠIČ, J. *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.

Velikonja, M., ustna in e-sporočila, Ljubljana, november-marec 2017.

Vzgojni načrt Osnovne šole Žiri. Žiri: Osnovna šola Žiri, 2009.

Puc, D. Ljubljana, ustno sporočilo, marec 2017.

Ravnatelji slovenskih osnovnih šol, e-sporočila, februar-marec, 2017.

Župniki nekaterih župnij, e-sporočila, februar-marec, 2017.

7. PRILOGE

Priloga 1: ANKETA

Sva učenki 9. razreda, in letos delava raziskovalno nalogo na temo **nelegalnih napisov v šolskih in drugih javnih prostorih** v Žireh. Prosili bi, če lahko na spodnja vprašanja odgovoriš tako, da obkrožiš en odgovor oz. dopišeš, kakor zahteva vprašanje. Zahvaljujeva se ti za iskrene odgovore in zagotavljava, da je anketa anonimna. Blažka in Neja

1. Ali si ti že kdaj kaj napisal oz. veš, da so drugi napisali/narisali nekaj ne na svojo, temveč na javno površino.

(Napisi vključujejo tudi tiste, ki si/je jih odstranil sam in tako tiste, ki so napisani s svinčnikom/flomastrom oz. so spraskani/vrezani).

ŠOLA

TI

a) na šolsko klop v učilnici DA NE
b) na mizo v jedilnici DA NE
c) na šolski stol DA NE
d) na garderobno omarico DA NE
e) v garderobi pred telovadnico DA NE
f) na šolski WC DA NE
g) na šolsko steno zid DA NE
h) v telovadnici (kamor koli) DA NE
i) na tribune DA NE
j) v prostoru varstva vozačev DA NE
k) drugo: _____

DRUGI

a) na šolsko klop v učilnici DA NE
b) na mizo v jedilnici DA NE
c) na šolski stol DA NE
d) na garderobno omarico DA NE
e) v garderobi pred telovadnico DA NE
f) na šolski WC DA NE
g) na šolsko steno zid DA NE
h) v telovadnici (kamor koli) DA NE
i) na tribune DA NE
j) v prostoru varstva vozačev DA NE
k) drugo: _____

DRUGI JAVNI PROSTORI

TI

a) na cerkveno klop (naslonjalo) DA NE
b) na spovednico DA NE
c) kam drugam v cerkvi DA NE
d) v veroučni učilnici DA NE
e) na gostilniško klop/mizo DA NE
f) na elektro omarico DA NE
g) na prometne znake DA NE
h) pod most DA NE
i) na pročelje ('fasado') kakšne stavbe DA NE
j) v čakalnici zdravstvenega doma DA NE
k) v gasilskem domu DA NE
l) na smetnjak DA NE
m) na ograjo DA NE
n) drugo:
_____

DRUGI

a) na cerkveno klop (naslonjalo) DA NE
b) na spovednico DA NE
c) kam drugam v cerkvi DA NE
d) v veroučni učilnici DA NE
e) na gostilniško klop/mizo DA NE
f) na elektro omarico DA NE
g) na prometne znake DA NE
h) pod most DA NE
i) na pročelje ('fasado') kakšne stavbe DA NE
j) v čakalnici zdravstvenega doma DA NE
k) v gasilskem domu DA NE
l) na smetnjak DA NE
m) na ograjo DA NE
n) drugo:
_____

2. Kamor koli si napisal (obkroži):
a) sem napis očistil sam od sebe
b) sem napis odstranil po navodilu drugih
c) so ga odstranili drugi po službeni ali moralni dolžnosti
d) je še vedno tam

Naslednja vprašanja se navezujejo na tvoje mnenje o tem, zakaj misliš, da se pojavljajo tovrstni napisi.

3. Izvor napisa je bil:
   a) Povezan s takratnimi sporočevalčevimi čustvi. DA NE
   b) Je samo predstavil sebe, pustil svojo sled – z imenom, s priimkom ali z vzdevkom (podčrtaj kaj od tega). DA NE
   c) Je o drugih pisal žaljivo. DA NE
   d) Se je norčeval iz ostalih. DA NE
   e) Želel je povedati neko skrivnost in ostati anonimen. DA NE

4. Zakaj meniš, da pišejo oz. veš, da pišete:
   a) Zaradi dolgčasa. DA NE
   b) Zaradi tega, da bi nekomu zaupali skrivnost. DA NE
   c) Zato, da bi izpadli bolj pomembni, kaj vse si upajo/upamo. DA NE
   d) Zaradi najstniške 'razigranosti' . DA NE
   e) Zaradi umetniškega ustvarjanja. DA NE

5. Ali v večini napisov lahko razbereš, kdo je avtor? DA NE

6. Ali sporočevalec ve, kdo bo to prebral, tj. kdo je naslovnik? DA NE

7. Ali bi bilo po tvojem mnenju potrebno tovrstno delo kaznovati? DA NE

8. Ali bi po tvojem mnenju za to morali plačati odškodnino? DA NE

9. Ali meniš, da so od nekdaj pisali po javnih površinah? DA NE

10. Ali meniš, da družbena kriza ali slabe družbene razmere povečujejo število teh dejanj? DA NE

Utemelji.
_____

11. Meniš, da taki napisi lahko koga prizadanejo? DA NE Če da, koga: _____

12. Ali meniš, da po javnih površinah pišejo:
- Otroci (do 10 let). DA NE
- Mladostniki (11-20 let). DA NE
- Odrasli (20-35 let). DA NE
- Odrasli (35-50 let). DA NE
- Starejši (nad 60 let). DA NE

13. Ali to vidiš/bereš kot: a) nesmiselno čečkanje? DA NE b) umetniško ustvarjanje? DA NE
c) zanimivo popestritev vsakdana? DA NE

raje leva poravnava, da ne raztegne besed

14. V katerih šolskih prostorih so najpogostejši napisi?
_____

Zakaj prav tam?
_____

15. S katerim sredstvom so izdelani največkrat? a) s pisalom b) izrezani/spraskani

16. V kateri situaciji se po tvojem mnenju spraska? _____

17. Kdaj po tvojem uporabijo kot sredstvo edigs? _____

18. Katere teme zaslediš? Označi pogostost pojavljanja (0 –nikoli, 1- redko, 5- zelo pogosto)

Uporabljajta vedno isti sklon

a) Podpisi – puščanje svojih sledi 0 1 2 3 4 5
b) Enostranska zaljubljenost 0 1 2 3 4 5
c) Obojestranska zaljubljenost (napis dveh imen v srčku ali kar tako) 0 1 2 3 4 5
d) Vulgarne, slabšalne izraze 0 1 2 3 4 5
e) Podporo glasbenikom (imena skupin) 0 1 2 3 4 5
f) Podporo športnikom 0 1 2 3 4 5
g) Podporo raznim lokalnim društvom 0 1 2 3 4 5
h) Teme, povezano s politiko 0 1 2 3 4 5

i) Medvrstniško pogovarjanje 0 1 2 3 4 5
j) Podporo/kritiko učiteljev/drugih odraslih 0 1 2 3 4 5
k) Aktualna družbena vprašanja 0 1 2 3 4 5
l) Nestrpnost do drugačnih (verska, (isto)spolna …) 0 1 2 3 4 5
m) (Splošni človeški) Simboli:
- Križ 0 1 2 3 4 5
- Srce 0 1 2 3 4 5
- Spolni organi 0 1 2 3 4 5
- Drugo: _____